

VELKOMMEN TIL HØSTTUR

Vinderen Historielags ønsker velkommen til høsttur til Linderud gård torsdag 27. september.

Turen går altså til Linderud – en av Akers gamle storgårder. Gården har lang historie som går tilbake til middelalderen, stattholder Gyldenløves på 1600-tallet og senere som Mathiesenslektens hovedsete. Dessuten er her en av Oslos fineste barokkhager. Linderud forvaltes i dag av Nasjonal-museet for kunstt, arkitektur og design.

Bussen kjører fra Villsvinet ved Slemdal skole kl.14.00. Retur samme sted ca. kl.17.00

Prisen for turen er kr.200 per person, som dekker buss, omvisning og kaffe med kake. Summen betales til konto: 7874 05 98200

Bindende påmelding innen 20. september til Seyna Sønnichsen, 900 66 583 eller Carl Huitfeldt, carl.huitfeldt@online.no, 909 45 311.

Velkommen!

DET HUMANISTISKE SYKEHUS

AV SEYNA SØNNICHSEN

Ja, vi snakker om det nye Rikshospitalet. Her har arkitektene tenkt helhetlig, ved at man i en sykdomsbehandling tar hensyn til hele mennesket. Det vil si at kunsten, som ellers skal være en kilde til en dypere opplevelse, er her ikke isolert som på et museum. Den inngår i en større sammenheng.

Kunstverkene i det nye Rikshospitalet er det største enkeltprosjekt

Utsmykkingsfondet for offentlige bygg har gjennomført. Det ble gjort innkjøp for 15 millioner kroner. Utvalget har vist romslighet med hensyn til kunstnerisk uttrykk, fra tradisjonelle og kjente kunstformer til nyere og uvante uttrykksformer. Meningen er at kunsten skal fungere i samspill med byggets arkitektur, interiør og landskapsmessige omgivelser. Samlingen er i stor grad knyttet til de enkelte avdelinger, og har derfor sin egen identitet.

Oppdraget ble gitt 44 kunstnere, 3 av dem er vinnere i åpen idekonkurranse.

Sykehusets arkitekt ble inspirert av en italiensk by, her er gater og torv et levende miljø. Og man håpet at kunsten ville være med å engasjere og glede. Her ligger omtanke og grundig innsikt i plassering av kunstverkene. Valg av farge følger en bestemt tankegang med utgangspunkt i Goethes fargelære og teorier om fargenes innvirkning på sinnet.

Tre flotte kvinneskikkelser i bronse møter en ved inngangspartiet til sykehuset. Kunstneren er Istvan Lisztes. Kommer man så til vesti-

*Inngangshallen på
Rikshospitalet*

bylen, et sentralt møtested på sykehuset, ser man det imponerende tekstilarbeidet av Kjell Mardon Gunvaldsens «Balance». Det er et spennende arbeid i farger og form.

Det er mange kunstnere som burde nevnes, men jeg velger meg ut noen som fanget mitt blikk. I glassgaten mot sør finner vi «Symfonia» av Odd Tandberg. En eksplosjon i farger, en form for moderne glassmaleri laget i silketrykks-teknikk med fotografisk forstørrede bildemotiver. Lyset som kommer igjennom glassmaleriet gjør det spennende og levende. I midtbygningen i sør finner man malerier av blant annet Anders Kjær, Kajsa Zetterquist og Peder Adde. I den sørøstre fløyen ved glassgaten henger malerier av Jon Arne Mogstad og Svein Rønning. Et teppe laget av Åse Ljones er montert i seminarrommet. Og ved inngangen til midtre poliklinikk er et maleri av Kjell Erik Killi Olsen. Ikke å forglemme Willibald Storn i barne- og kvinneavdelingen, hvor han har malt

direkte på veggen i 24 rom.

Jeg er meget imponert over den fine helheten som er mellom kunsten og arkitekturen på det nye Rikshospitalet

*Over korridor
fra sykehuset av
Gunvaldsen.*

*Til venstre
barnebilde av
Willibald Storn på
barneavdelingen.*

*Foto:
Seyna Sønnichsen*

FRØEN POLITISTASJON

AV **OLA E. RAMSTAD**

Før 1890 var det få villaer i vårt område. Området var en del av landkommunen Aker som svært motvillig ble innlemmet i Oslo 1. januar 1948. Herredet Aker omkranset hele Oslo by og hadde over 130 000 innbyggere da den ble slått sammen med Oslo. Som i resten av landet var også vårt område dominert av gårder og husmannsplasser. Mange av disse gårdene har gitt navnet til kjente steder i vår bydel. Vi har steder som Ris etter gården av samme navn, Vinderen gård som skal hatt et av de vakreste og mest intime gårdstun i Aker.

Gården var flankert av et fint hageanlegg øst for tunet og har gitt navnet til området vi i dag kaller Vinderen. På Vinderen lå også Steinerud gård på 130 mål med åker, eng og eikeskog, som i 1893 kjøpt av Diakonhjemmet til sykehus og utdanningsinstitusjon for diakoner. Stedsnavnet Frøen har sitt navn etter gårdene Frøen som også var gamle jordbruksområder. Disse gårdene er for lengst borte i dag, men våningshusene består.

A/S Holmenkollbanen som var Norges første jernbane med elektrisk drift og Nordens første forstadsbane, var ferdigbyg-

get fra Majorstuen til Besserud år 1898. Banen med sine mange ansatte samt Diakonhjemmet som også ble en stor arbeidsplass, medførte behov for boliger. Utparsellering av gårdene til villatomter skjøt dermed fart. Også personer bosatt i byen Kristiania (Christiania som Oslo het fra 1624 – 1924) fikk kort reiseavstand til området. Dette forsterket igjen etterspørselen etter tomter med god utsikt og mulighet til hageanlegg, og gårdenes storhetstid var over. I løpet av vel 20 år ble hele området urbanisert.

Vårt hus, Slemdalsveien 54 A ligger ved Steinerud stasjon, som først

ble åpnet år 1900, to år senere enn de andre stasjonene mellom Majorstuen og Holmenkollen (Besserud). Stasjonen ble primært bygget for å betjene pasienter, besøkende og ansatte ved Diakonhjemmet. Stasjonen het da også Diakonhjemmet fra år 1900 til 1936 da veien fra stasjonen til sykehuset ble stengt på grunn av omreguleringer i området. Frøen stasjon ble derfor foretrukket og stasjonen ble omdøpt til Steinerud.

Slemdalsveien har sitt navn etter husmannsplassen Slemdal under gården Ris. Ut fra navnet skulle en anta at det ble et område med lav boligstandard og bosatt av lavinntektsfamilier. I spillet Monopol vet vi at det motsatte er tilfelle. Det er nok også den reelle situasjon for de fleste boliger og familier i dag med boligadresse Slemdalsveien.

Venteværelse

Slemdalsveien 54 A er riktignok ikke av de mest kjente bygningene i veien, men er nok et bygg mange synes er både spesielt og godt bevart. Bygge-Anmeldelsen gir en god beskrivelse av et bygg som skal reises på matrikelnummer 4 til Gade nr. 151 Vinderen i Vestre Aker, Diakonhjemmets stasjon.

Arkitekten var Gustav Lorentz Guldbrandsen (1871 -1942). Han var elev ved Trondhjems tekniske læreanstalt og ved Kønigliche Technische Hochschule i Berlin. Stilartene han behersket, var mange. Han likte nok spesielt jugendstilen og nybarokk. I Oslo finner vi flere fine bygninger som han tegnet. Noen bygg er spesielle som leiegårdene i Bygdø allé 51 og 51 B som er oppført i en stil som ble kalt ”Frognerjugend”; en

barokkpreget jugendstil. Han tegnet også bygg i nasjonalromantisk stil, noe bygget i Slemdalsvien 54 A bærer preg av. Han var en meget produktiv og erfaren arkitekt og tegnet mange villaer i Aker og i hovedstaden Kristiania.

Byggeanmeldelsen fra 1901 omtaler ”et bygg med 4 leiligheter, venteværelse på ca 20 m² for Diakonhjemmets stasjon, kjælder/sokkeletasje med 4 husholdningsboder, 4 kull-/vedboder, felles rulle- og strygerom samt felles bryggerhus (vasking av klær etc.)”. Bygningen var i fire etasjer inkludert sokkel, 1.etasje med to leiligheter samt venterom, 2.etasje med to leiligheter og loftsetasje for oppbevaring av klær samt felles tørkerom av klær. I bygget er inntegnet fire verandaer mot Holmenkollbanen som fortsatt er der i dag. På baksiden av huset mot vest er inntegnet kjøkkeninngang med felles trapp for de to leilighetene i 2.etasje til 1.etasje og med trapp ned på hver side til hagen fra kjøkkeninngangene i 1.etasje. Disse er senere revet (trolig 1953) og arealet er lagt til de respektive kjøkken.

Bygget er anmeldt som ”Vaaningshus af Rejsværk” på ”Fast Lerbund” med skifertak, to torvstrøklosetter som er plassert i felles trappeoppgang i byggets fasade mot Holmenkollbanen og med ett toalett mellom 1. og 2.etasje og ett mellom 2. og loftsetasjen. På tegningen er toalettene inntegnet som WC (water closet), men det er nok en sannhet med store modifikasjoner. Det er interessant å se at i skjemaet til Overingeniørkontoret brukes den militære betegnelsen latrine, mens det på tegningen påføres WC og i beskrivelsen brukes det latinske ordet privet (avtrede). Det reelle

var som nevnt to torvstrøtoalett som nok måtte tømmes flere ganger i uken da det ble benyttet av minst 30 personer daglig. Fra utslagsvaskene i de fire leilighetene samt fra bryggerhuset ble avløpsvannet ført gjennom kum med åpning mot frisk luft og senkekum til Risbekken som rant nedenfor huset. Frisk luft ble også tilført fra luftekanal over tak. Husets grunnflate er på 160 m². Hver leilighet er på ca. 60 m² med entré, to stuer som også var soverom samt kjøkken. I tillegg kommer de ytre rom i kjeller samt loft. Felles trappeoppgang med toalett samt kjøkkeninngangen kommer også i tillegg.

Som nevnt var det venterom for Diakonhjemmets stasjon som reduserer boligarealet tilsvarende for leiligheten mot sør. Allerede før bygget er ferdig, søkes det om å redusere venterommet fra 20 m² til ca. 10m² og at friggitt areal blir tillagt tilstøtende leilighet. Huset var følgelig i sin opprinnelse tiltenkt som bolig for fire familier med trolig ca 15-20 personer og daglig venterom. Trolig ble tre leiligheter bortleid til ansatte ved A/S Holmenkollbanen med familie i tillegg til at eieren selv bodde i huset. Jeg har blitt fortalt at huset ble omtalt som Holmenkollbanehuset, noe som indikerer at det i tillegg til venterommet for banen var et hus som ble bebodd av tilsatte.

Huset hadde en relativ stor kjeller hvor de fire bodene for kull og ved, rommet for rulling og stryking av klær og gardiner og bryggerhuset lå over bakken og hadde vinduer ut mot hagen på vestsiden av huset. Resten av sokkelen var boder for hver av de fire leilighetene samt gang med trapp opp til felles gang i 1. etasje. Etterspørselen etter leiligheter langs banen var stor, og huseier var nok

også interessert i å øke leieinntektene. Trolig før huset er ferdigbygget og tatt i bruk søkte eieren ved arkitekten å ta bort de fire kull- og vedbodene samt rommet for rulling og stryking av klær og å flytte bryggerhuset mot nord. Det frigjorte arealet kunne dermed innredes til en leilighet i sokkelen med to stuer som de øvrige leilighetene, kjøkken og entre og med direkte inngang fra terrenget sør for huset. Trappenedgang til utvendig sokkelinngang ble da inntegnet. Felles rom for ved og kull ble inntegnet ved siden av trappen som førte til 1. etasje. De fire lagerrommene ble oppdelt til fem, det vil si en til hver leilighet. Stryke- og rulleaktivitetene som før hadde eget rom i sokkelen, ble nok lagt til loftet hvor det var rikelig med plass. Dette ble godkjent, men nok ikke tatt i bruk til planlagt formål.

Frøen politistasjon

Aker og Follo politikammer ble opprettet 1898, og fra 1902 ble kammeret delt i to slik at Aker fra dette året omfattet herredene Asker, Bærum og Aker. Kammeret hadde en rekke politistasjoner under seg. En av stasjonene var Frøen som bl.a. skulle dekke områdene Ris, Vinderen og Frøen. Stasjonen måtte ligge lett tilgjengelig for alle og med mulighet for fengselsceller for innsatte. Huset i Slemdalsveien 54 A passet utmerket til formålet. Sentralt beliggende, like ved Holmenkollbanen, venterom for reisende og ikke minst en sokkel i solid mur med godkjent leilighet i sokkelen som lett kunne omgjøres til en politistasjon. Den godkjente sokkelleiligheten ble omtegnet, kjøkkenet ble kontor, de

to stuene ble omgjort til tre celler med gitter i vinduene og en liten gang foran med dør til hver celle. Cellene hadde vask, og trolig var det et torvstrøtoalett i forgangen. Godkjent entré ble bevart, og denne hadde fra før av i tillegg til inngangsdør fra sokkelinngangen i sør, en dør til kontoret og en felles forgang for fengselscellene. Tegningene er av 13. mars 1903, og politistasjonen kom nok i gang relativt umiddelbart.

Huset rommet nå fire leiligheter, venterom for Holmenkollbanen og en politistasjon. Det var nok et yrende liv fra morgnen til kveld. Det var husets faste beboere, ansatte, pasienter, studenter og besøkende til Diakonhjemmet samt andre reisende med banen, besøkende

til politistasjonen og ikke minst de som var plassert i cellene.

Venterommet var nok mange ganger mer enn overfylt. Rutetabellen for banen var ikke så presis som i dag. Ofte ventet toget på folk som kom fra de mange løkkene i nærheten. Løkkene var også et populært samlingssted for mange. Det fortelles at det var en mengde fyllekala-ser der, og at det var utrykninger nesten annen hver dag. Ifølge Akers-Posten 26. august 1961 var det sjelden bråk med de fastboende i området. Det meste av bråket kom fra folk som oppholdt seg på løkkene som de var flere av fra Frøen stasjon og oppover.

Politistasjonen var trolig døgnbe-mannet, men hadde få ansatte. Vi vet at det fra åpningen av stas-jonen og fram til 1905 var en stasjonær og to ridende betjenter knyttet til Frøen politistasjon. Fra 1905 var det bare to "fotbetjenter" ved stasjonen. Grunnen til reduksjonen kan være at løkkene ble bebygget av villaer. Dermed forsvant også løkkene etter hvert, og de fleste utendørs fyllekala-ser opphørte. Dessverre er det skrevet lite om politistasjonene i Aker fra 1890 tallet og framover. Generelt sies det at historiene om vårt politi er mangelvare. Jeg kan derfor ikke be-rette så mye om typen forbrytelser og antall forseelser i området

DIAKONHJEMMETS ST.

HOLMENKOLLBANEN

1903

kontoret skulle dekke. Det er meg fortalt at et innbrudd på Frøen ble anmeldt over telefon og anmelder så innbruddstyven. Imidlertid gav vakthavende politibetjent beskjed om at han var alene på stasjonen og kunne derfor ikke rykke ut. Det er derfor ikke noe nytt at politiet ikke alltid rykker ut ved anmeldelser selv om man ser innbryteren.

Politistasjonen var i huset i over 30 år med de samme lokaler hele tiden. Det er rimelig å anta at huset fra 1903 til 1934 var et aktivitetens hus for området og fylt både av triste og gledelige hendelser. Det er ikke sikkert at det var det beste stedet å være for husets fastboende med familier med småbarn. De var daglig og nesten døgnet rundt omgitt av arrestanter, pasienter og mange andre. Det er derfor ikke merkelig at Aftenposten den 22. oktober 1934 har følgende beretning: ”I Vinderen-strøket har man nå endelig fått en tidsmessig innredet politistasjon. Man har forlatt de ytterst slette lokaler i kjelleren i villaen ved Diakonhjemmets stasjon. Samtidig er stasjonens navn endret fra Frøen politistasjon til Vinderen politistasjon.”

Privatbolig

Ved flyttingen av politistasjonen år 1934 ble lokalene i huset igjen omgjort til en sokkelleilighet som inntegnet år 1902. Samme år ble stasjonen omdøpt til Steinerud stasjon. Grunnen var som tidligere nevnt at veien fra stasjonen til sykehuset ble stengt, og Frøen ble derfor foretrukket som stasjon for sykehuset. Det ble derfor heller ikke lenger behov for venterommet i huset, og dette ble nå tillagt leiligheten i 1. etasje mot sør.

Fra 1936 er derfor huset et rent bolighus med fem leiligheter inkludert leiligheten i sokkelen. Siden 1936 har det vært gjennomført mange indre forandringer. Den viktigste for beboerne var nok det som skjedde i 1953. Husets kjøkkeninngang fra hagen i vest ble fjernet og trappehuset mot vest både i 1. og 2. etasje ble brukt til separate toalett og bad for hver leilighet. Torvstrøtoalettets historie i oppgangen mot øst (Holmenkollbanen) er over, og arealet for disse brukt til utvidelse av trappeoppgangen fra 1. etasje til loftet.

Som huseier siden 1971 har jeg etter beste evne forsøkt å bevare dette for meg interessante huset best mulig. Mye er selvsagt gjort som skifte av vinduer, skifte av tak og ordinært vedlikehold. I dag er det en leilighet i 2. etasje som også har trapp til loftsetasjen og en del av denne er nå kontor og gjesterom. I 1. etasje er det fortsatt to leiligheter og leiligheten i sokkelen er beholdt. Fasaden er i det store og hele uendret og huset ser tilnærmet ut det som arkitekt Gustav Lorentz Guldbrandsen tegnet i 1901. Huset er ikke fredet, så det er ikke noe som hindrer meg i å foreta forandringer. Jeg synes imidlertid at husets egenart er så spesiell at jeg ønsker å beholde stilen den ble oppført i for over 100 år siden.

Eiendommen

Historien om tomten for Slemdalsveien 54 A er nok ikke så interessant som for huset. Den første registrering er skylddelingsforretningen avholdt 30. juli 1901. Skylddeling skjedde bare i landkommuner for å fastslå grenser for oppdeling av fast eiendom, og

Aker var landkommune helt fram til 1. januar 1948. Samme år utstedes skjøte til N. Schinstad (trolig fra Hedemarken/Hamar). Kart og oppmåling er først registrert 7. januar 1911 og med et areal på 1556 m².

Ovennevnte gjelder det som i dag er registrert som gnr. 39 bnr. 76.

Imidlertid tillegges tomten en parsell fra bnr. 126 på 293,1 m² den 20. august 1915, og denne får da nytt bnr. 155 under gnr.39. Det interessante er at denne delen av tomten ikke får skjøte før 9. april 1926, dvs. 11 år senere. Tidligere antatte eier var et dødsbo som ikke hadde hjemmel til overdragelse. Reell eier var kaptein Trygve N. Hyggen som sørget for skjøtet.

Eiendommen ble overtatt den 22. juni 1914 av konduktør Arnt Nilsen. Kjøpesum er ikke oppgitt. Imidlertid ser vi at han har lån i A/S Holmenkollens Pensjonskasse som forhøyes i 1947. Det er derfor rimelig å anta at det fulgte en forpliktelse til å leie ut til ansatte i A/S Holmenkollbanen.

Datteren til Arnt Nilsen, Ragnhild Blådammen, har fortalt meg at man en gang per år fikk besøk av en mann fra Hamar som skulle hente penger for huset som ble kjøpt av hennes far 1914. Det er

rimelig å anta at ikke hele kjøpesummen ble betalt ved skjøtet 22. juni 1914, men at rater pluss eventuelle renter ble betalt en gang per år ved personlig frammøte fra tilgodehaver.

Overkonduktør Arnt Nilsen selger så eiendommen til sin datter Ragnhild Blådammen den 31.12.1952 for kr 25 000,-.28.12.1971 kjøper så min kone, Berit og jeg eiendommen av Ragnhild Blådammen. Broren til Ragnhild, Nils Walter Nilsen var en kjent og kjær mann i Vinderenområdet. Han var noe handikappet og skulle derfor bo vederlagsfritt i sokkelleiligheten så lenge han levde. Ragnhild hadde også rett til å bo i huset så lenge hun ønsket. Begge disse to er for lengst borte og med dem en viktig del av husets historie.

Min kone Berit og jeg er heldig som har et hus i en så trivelig og godt strøk som Vinderen. I dag bor det bare fem mennesker i huset. Borte er venteværelset, politistasjonen er ikke mer, men Holmenkollbanen går fortsatt utenfor. Vi kommer til å bo i huset vårt så lenge vi kan. Slemdalsveien 54 A huser etter vår mening en interessant historie som vi håper også andre har gleden av å bli kjent med.

Foto: Ola E. Ramstad

KILDER:

Statens kartverk

Oslo kommune ved tegninger, anmeldelser etc.

Oslo politidistrikts historie

Aftenposten 22.oktober 1934

Akers - Posten 26.august 1961

Diakonhjemmet; 110 års historie; (Litt forkortet)

OKKUPASJONEN 1940-1945

DAGBOK OG BREV

AV **INGA MARGRETHE REFSUM**

Dette er utdrag av brev sendt fra Inga Refsum til faren i Bergen under okkupasjonen av Norge fra 9.april 1940 til 8.mai 1945, De bodde i Haakon den godes vei, på hjørnet av Rasmus Winderens vei.

Tyskland okkuperte Norge under andre verdenskrig fra 9. april 1940 til 8. mai 1945. Opptil 350 000 tyske soldater bodde i Norge, soldatene på rekvirerte skoler, offiserene i rekvirerte villaer. Det var mangel på omtrent alt, boliger, tøy, sko, mat, kaffe, te, tobakk, radioene ble levert inn, barn fra fire-fem skoler måtte gå i samme skolebygning, avisene ble sensurert, man visste ikke hvem man kunne stole på. Knappt noe barn i Norge så eller spiste en banan eller appelsin under okkupasjonen.

Mat

«Vi har nok å spise, selv om maten er litt anderledes enn før. Jeg har ikke kunnet få kjøpt kjøtt siden jul, men jeg fikk for en tid siden på annen måte en svinerygg - ribbe og kam på 6 kg, og den har vært til 6 søndagsmiddager for oss + en ukemiddag i hver uke så det har vært en stor hjelp. Ellers er det ikke mulig å få kjøpt mere kjøtthermetikk bare fiskeboller! Fisk kan vi få kjøpt fremdeles, men den er dyr. Igår hadde vi hellefisk til middag. - Melk har vi heldigvis nok av. Sålenge vi har bra med melk, skal jeg ikke sørge. Poteter har jeg flust av. Nu

har jeg søkt om å få oss tildelt litt jord av Aker kommune i år også til potetsetning og jeg håper vi får det.» (13.3.41)

Fra et brev lørdag aften. «Ukens brødrasjon var spist opp torsdag og resten av dagene må vi leve på annet.

Jeg stekte lomper igår aftes av en bønne poteter - de varte til i formiddag, og i aften måtte vi ta varm mat, men eftersom strømmen er borte fra kl. 18-20 så kunne jeg ikke lage noe før etter 20. (...) Vi har det slett ikke verst med mat for tiden. Etter 5-6 ukers pinlig knapphet på smør har vi nu fått littegranne, men kjøpmannen sa riktignok idag at det antagelig ville bli meget verre igjen. - Det minker på melken, og vi får ikke det vi skulle ha - 1/2 liter til hver av de 3 eldste og 3/4 til Merete - hver dag, men vi har ikke merket så meget for de to barna som bor i etasjen under, er reist bort og moren

gir deres melk til våre barn nesten hver dag. Fisk har det vært bra med og litt kjøttdeig har vi fått utdelt en gang i blant så vi lider ingen nød. Jeg har laget endel fiskemat og lagt ned på glass.» (28.3.42)

«Denne uken har vi hatt det travelt med å få opp potetene og få dem sortert og brakt i hus. Vi har fått ca. 12 tønner, derav 3 tønner med bittesmå poteter. Dessuten har vi rett til å kjøpe 8 tønner. Skolen har nu hatt fri en uke for potetopptaking. Vi måtte bringe potetene i hus pr. trillebår - og det var tungt. Vi tok 60 kg av gangen, og det ble mange ganger. Vår parsell ligger på Ris kirkes grunn.» (29.9.42)

«Det er forresten litt bedre med mat nu enn rett efter ferien. Nu er her jo litt rasjonerte grønnsaker en gang i blant, selv om det er lite, såer det da noe. Salt og røket eller frossen fisk går det visst

også an å få en gang iblant. Vi har vært svært glade for den silden vi fikk. Det er liksom vår beste mat. Vi har sild til middag om lørdagen, og da har jeg så pass meget at jeg har kunnet legge ned sursild. Jeg har helt sluttet med brød til aftens. Vi har da enten poteter og en varm middagsrett (stekt sild, plukkfisk, fiskekaker el lign) eller poteter og sursild.» (16.10.42)

«Mandag morgen telefonerte jeg til Aros og spurte efter bringebær. - Joda, det kunne nok la seg gjøre. Om jeg kunne komme samme dag? Endelig fant jeg frem til en gård langt inne i skogen. Det yret med unger i alle aldre. Jeg fikk med meg 14 kg bringebær og fikk løfte på 10 kg rips. Hun ble overlykkelig da jeg sa jeg skulle hjelpe barna hennes med klær.

(Sønner) Sigvald sa at Gundersen kunne skaffe meg rips hvis jeg kunne skaffe ham bringebær. Så telefonerte jeg til Aros igjen, og joda, jeg skulle få 20 kg til! Gundersen skal få 10 kg bringebær - og jeg skal få 20 kg rips av ham. De øvrige 10 kg bringebær beholder jeg kanskje selv. Vinteren er lang og vi er mange. - Alt imens fikk jeg igår riks fra Helgøya. Lillemor sender 15 kg solbær idag! (...) Også har jeg pakket tre pakker til mor, men kunne få sendt bare den ene. Ikke lov å ekspedere mere enn en pakke til samme adressat pr. dag! Jeg må altså gå på posthuset 3 ganger i samme anledning.» (21.7.43)

«Her går livet sin travle gang. Mange ganger skulle jeg ha lyst til å ha et nøyaktig referat av dagens store - og helst små - begivenheter for hver detalj fra jeg våkner om morgenen av et av barna som roper: «Mor, jeg har ingen strømper» til jeg får slukket lyset om kvelden og en

Merete Refsum født 1937

av guttene forsiktig og prøvende roper: «Mor, jeg er så sulten - kan jeg få noe mat?» (23.1.44)

«Først og fremst hjertelig takk for fiskepuddingene som vi fikk igår. Vi hadde middag av dem igår med hvit carry-saus og resten idag med tomatsaus - og det var rent rart å ha noe til middag som smakte godt. Og hjertelig takk for røkesilden idag. Den smaker herlig og barnene kastet seg over og åt hver sin filet på stedet med det samme vi hadde åpnet pakken. Vi skal få mange delikate middager av den.» (4.2.44)

«I morgen skal jeg ha noen gjester til aftens. Jeg har med stor møyne fått fatt i litt gjær så jeg kan bake noen horn. - Ellers er her ikke stort å feste på. Idag hadde vi forresten en aldeles vidunderlig Møretorsk til middag. Det er

Sigvald Refsum født 1930

sjelden vare for tiden. - Rent rart å spise noe som smaker godt. »(2.3.44)

«Vi har forresten 7 halve, kolde makrell til potetene idag. Vi har fått makrell ett par ganger herinne i vår. Innimellom litt sild. Ellers er det poteter.

- Nu etter pinse er det slutt med svenskesuppen på skolen og det bringer nye matproblemer. Brødrasjonene her i huset rakk nemlig bare til et måltid - til frokosten - så spiste barna suppen på skolen og til aftens poteter. Heldigvis har vi poteter - for der er mange som er sluppet opp for poteter og her er ingen å få kjøpt.» (12.6.44)

«Alf og jeg har foretatt to turer ut til Røyken - i nærheten av Drammen. - Vi tar toget dit, frakter sykkelen med og sykler så frem til gården 3/4 t fra stasjonen. Etterpå sykler vi hjem til Vinderen med det vi har kunnet få tak i. Det er en 3 1/2 til 4 timers sykkeltur, så hele dagen går til en slik ekspedisjon.

Første gang fikk vi 18 kg bringebær, andre gangen 10 kg bringebær, 10 rips og 20 planter tobakk. Og om en uke begynner kappløpet etter tyttebærene. - Med de reiserestriksjoner som nu er, må vi sykle 10 mil (5 mil frem, 5 tilbake) - og attpåtil plukke hele dagen.

Mat er det vanskelig med. Alle klager i hvert fall. En gang har jeg fått fisk, men den ville ikke en gang katten ha og ikke vi heller. - En dag fikk jeg fatt i noe håkjerring, men appetitten ble til slutt mindre enn minimal og katten delte vår smak. Likevel spiste vi på håkjerringen i tre dager. Grønnsaker fins her heller ikke. Men vi har ennå gamle poteter igjen i kjelleren, og nye i åkeren så for oss er det ikke farlig, men da her ikke er en potet å få kjøpt, og de færreste har mer poteter igjen, så er her mange som

lider nød.» (26.8.44)

«Potetsituasjonen er fortvilet her inne. Folk har ikke mer poteter og her er ingen å få kjøpt. Ikke engang tyskerne her i landet får poteter. - Vi har parsell og klarer oss med det et par måneder.

Igår - søndag - var her herlig vær og jeg sendte de tre eldste etter tyttebær på Stryken. De kom hjem med tilsammen 3 liter. De sa der var flere folk i skogen enn bær! Så fort er der blitt plukket opp.» (8.9.44)

«Matsituasjonen er vanskelig. Fisk eller sild har jeg ikke fått kjøpt på 1 ½ uke. Ikke en gulrot har jeg fått kjøpt siden ifjor høst. For 6-8 uker siden fikk jeg kjøpt 3 kg kål.» (4.10.44)

«Først og fremst hjertelig takk for alle pakkene. Først en deilig fiskepudding, så en pakke med fersk kveite med tilbehør. Synet av fersk fisk var så utrolig at jeg straks måtte be til selskap på den. Det er nemlig noe av det mest deprime-rende med matsituasjonen at vi aldri kan be folk hos oss.» (13.11.44)

Svenskesuppe

«Likevel går det fra dag til dag. Lørdag hadde vi poteter til middag, søndag fiskepudding (min sykemat, laget av klippfisk) - mandag plukkfisk laget av fiskemel - tirsdag spekesild - og idag, onsdag - vet jeg ikke. Jeg tror jeg får fiskemat (på sykekortet) idag. Noe blir det nok. -

Heldigvis får barna suppe på skolen, gave fra svenskene - 3 dager i uken havresuppe kokt på melk (tørrmelk eller boksemelk) - 2 dager i uken ertesuppe med fullt av kjøtt og fleskebitar og 1 gang betasuppe kokt på grønnsaker,

bygg-gryn, erter og kjøtt. Det er en strålende hjelp.

Det er en underlig fornemmelse kan du tro å ha sine barn henvist til et annet folks godgjørenhets-hjelp. - Når en går ute og ser de tusenvis av skolebarn av alle samfunnslag strømme til og fra skolen - alle med sin suppeboks hengende utenpå ranselen - er det så vidt en kan holde følelsene i tømme.» (4.10.44)

Klær

(Flere sider i et brev til faren, som er overlege utenfor Bergen, om reparasjon av hans natt-underbenklær, nattskjorter og dagskjorter.)

«Så har jeg reparert 3 dagskjorter for deg - de to av stripete tøy er begge svært dårlige og kommer snart til å gå helt i filler, den blå skjorten er litt bedre.

Alf Refsum født 1931

Dessuten er her 2 nye skjorter for deg som mor hadde klippet og sydd halvferdig. Dem har jeg nå sydd helt ferdig og mangler bare knapphullene. Til disse nye skjortene kan der bli snipper for der er litt tøy igjen. Som du ser har jeg spart på tøyet og satt hvit halslinning på skjortene. Håper det ikke gjør noe, men på den måten kan der bli 2 snipper til hver skjorte. Snippene vil jeg imidlertid la sy hos Horn.

Så har jeg sprettet opp og vasket en gammel dress efter Alf og levert den til søm til sommerdress for Sigvald. Karen C. skal få vårkåpe av en gammel blå jakke efter mor og til lille Alf har jeg sydd om en militær ridebukse efter Alf. 5te jan. fikk Sigvald sin nye dress – som jeg leverte inn i august. Begge guttene gikk i hele julen i bare filler. Sigvald var blitt sterkt forkjølet og hostet og hostet for han hadde bare sin genser - og hverken jakke eller frakk. Men nu har han fått dressen sin, så nu hjelper det. Bare jeg får tid på meg skal jeg nok få stelt i stand noe til dem. K.C. f.eks. har bare ett par strømper, de vasker hun om kvelden, henger dem opp foran ovnen om natten og sitter i sengen og stopper dem neste morgen.» (13.1.44)

«Og så var det bare at alt tøyet vårt var skittent - alt var fillet. Så jeg hadde noen forferdelige uker her i begynnelsen av jan. da jeg arbeidet til

12-1 hver natt og var på'n igjen kl. ½ 5. Slik gikk 14 dager. - Jeg har fremdeles meget å sy - men ikke på den måten. Ja, jeg ville jo ikke kunne klare det i lengden heller.» (4.2.44)

«De to eldste er begge vokset slik at de ikke kan bruke et plagg fra i fjor. Sigvald har fått en skjorte av en kant

Karen Christine Refsum født 1929

omkring en bordduk, K.C. fikk skjørt av det som var innenfor kanten. Så har hun fått en «kjeledress» - dvs. lang bukse og bluse av en annen kulørt bordduk og for tiden holder jeg på å sy bukse til Sigvald av ditt cellokassetrekk. - Forresten skal K.C. få en kjole til av et dynetrekk.»(23.5.44)

Husmorens slit

«Hele dagen går i et hektisk kav for å greie det viktigste. Her er urimelig meget å greie opp med for tiden når vintersesongens utstyr og klær skal vaskes, stelles, ryddes bort og beskyttes betryggende mot møllen som flagrer og flimrer her alle steder om kvelden – og sommeren står for døren og barna har ikke tøy.» (23.5.44)

«Jeg sendte deg en pakke (til jul) for noen dager siden. Håper den kommer

frem i tide. - Ingenting er lettvtint. - Jeg sto mange timer i kø for å få den sendt! - Oslo er køenes by. Skal folk reise ut av byen, må de stå 13-14 timer i kø - stille seg i kø kl. 7-8 om kvelden og stå hele natten til billettsalget som åpner kl. 9 om morgenen. -

Dette skulle vært et langt, hyggelig julebrev, men jeg har strevet med tungt arbeid i hele dag, vask og rengjøring, klæsvask i bryggerhuset, båret tungt, vått tøy ned i kjelleren og båret det 4 trapper opp til loftet, bakt kaker i eftermiddag, osv., og da blir sjelen derefter.» (20.12.45)

Strøm og varme

«Jeg ligger i sengen og skriver for de tar strømmen kl. 11 nu, fra kl. 23-6, og da blir mitt lille takkammer temmelig kaldt. Jeg lurer meg til å sette ovnen på en liten stund, men det er høyst ulovlig. Idet hele er vann- og strømforhold helt desperat fortvilet her nu. De tar strømmen fra kl. 16.30 til kl. 19, og så om natten. Alt overforbruk er tatt bort, ingen vipp på mer enn 1000 W og ingenting til teknisk. Det er en tvilsom fornøyelse å stå opp kl. 6 og komme ned i kjøkkenet hvor vi altså nu ikke har en dråpe varmt vann. Forleden morgen fikk vi en voldsom kulde igjen - 18 gr. Alt var frosset nede, rør og mat og gass.» (Brev til B.R.9.3.42)

«Det har vært en lang og kald vinter - vi har hatt ned i -30 C her på Vinderen, men nå får solen sterkere og sterkere makt og ut på dagen drypper det av takene selv om kulden sitter i luften og presterer - 10 C hver morgen. Det er vidunderlig med dagene som blir lysere. Aldri for har vi satt sånn pris på det som

nu. Kanske virker ikke forskjellen fra før så sterkt på landet, men i byene har den mørklegningen i den lange, svarte vintertiden virket tung.» (13.3.41)

«Spørsmålet om fyring til vinteren ble fryktelig vanskelig. Vi har gården proppfull av ved og trodde at fryse, det skulle vi da i ethvert fall ikke behøve. Så kommer disse strenge fyringsbestemmelsene som rammer oss meget hårdt, fordi vår sentralfyring trekker så umåtelig med ved at vi ikke kan benytte den i det hele tatt. Og ettersom vi ikke har en ovn i leiligheten, og det tar fire måneder å effektivere en bestilling, så skal her bli morsomt.

Skolene har heller ingen fyring og barna klager svært over at de fryser fælt i timene. Det spør om ikke skolene må lukke, for de har i hvert fall ennu ikke fått tildelt noe ved i det hele tatt. Skolene har fått beskjed om at hvis temperaturen synker under 12 gr. C i klasserommene, kan de få sende barna hjem!» (16.10.42)

Jul

«Vi hadde en riktig hyggelig julaften med te og kaker kl. 5 og ferdigskårne smør og brød til aftens. - Jeg hadde fått rull og sylte fra Aslaug, ost og spekepølse fra Danmark. Fra Sverige har familien fått en tønne på 90 kg fleisk til deling. Efter aftens julaften hadde vi epler og bløtkake som jeg hadde bakt og fylt med lag av dessertgelé og et fyll som var laget av mosede poteter, sukker, litt mandeldråper og havregryn. - Det smaker som marsipan. Ovenpå hadde jeg pyntet med havregryn som var sprøstekte i smør og sukker.» (26.12.42)

«Aldri har jeg stelt til noen jul så

motvillig som i år. Ja - den dagen eksplosjonen (på Filipstad) skjedde som forvandlet hele Oslo til en sammenhengende haug glassbiter og gjorde hundrevis av familier hjemløse, den dagen sa jeg plent nei - jeg ville hverken ha juletre eller syng «Glade jul». - Men ettersom dagene gikk og tusenvis av flittige hender sopte sammen glassbitene, dekket vinduene med papp og glattet ut de verste synlige tegn, og de aller fleste mennesker som ved et mirakel syntes å ha unngått alvorlige skader og lemlestelser, så begynte barna å sutre etter juletre og gammeldags jul. (...) Heldigvis later det som sagt til at eksplosjonens ofre ikke er tilnærmedesvis så mange som folk kunne ha ventet. Vi får jo intet vite, desto mere surrer ryktene, og til å begynne med hørte vi tall som 400 drepte og 5000 sårede. - Sannheten ligger antagelig noe omkring 25 drepte norske.

Den dagen jeg hadde drevet på med utdelingen av tøy (til de hjemløse etter eksplosjonen) - det var onsdag før julaften - kom direktør Ihlen opp med et helt forben av en ku til oss! Forbenet var til og med helt lovlig.» (27.12.43)

«Ifjor jul delte jeg beholdningen min av te i to, tok den ene halvparten til julen 43 og resten nu. Til aftens hadde vi oksestek og etterpå multekrem. Multene plukket vi i sommer ved Mylla i Nordmarka, kremen var toppen av melkeflaskene - vi hadde samlet for flere dager. Etterpå hadde vi godter: en valnøtt og 15 hasselnøtter pro pers, en fiken og noen rosiner og en liten skivemarsipan (gave fra en svensk dame)» (8.1.45)

Skolen

«Spendingen omkring skolene har lagt seg litt for øyeblikket, men det var en stund da vi ventet at Alf kunne bli avsatt når som helst. (13.3.41)

«Alf har det som lektor relativt godt fordi skolen er helt ren - både lærere og

Alf Refsum, lektor på Ris Foto hentet fra familiealbum.

elever. Men hans stilling - så vel som alle læreres stilling - er for tiden utsatt for et voldsomt press - og vi er alle forberedt på at de kan miste sitt levebrød - kanskje i aller nærmeste fremtid.

I dag er alle tilsagt til å komme til et politisk møte, men de er alle så fabelaktig lite politisk interessert så de sitter hjemme i sine stuer i øyeblikket. Hva resultatet derav bliver vet ingen. Det er langt på kvelden nu - og møtet er

antageligvis forbi. - Alf har for sikkerhets skyld tatt sitt varmeste ullundertøy på.» (18.12.41)

Far og sønn Refsum er «på Blindern Universitet hvor de skal innrette kjemisalene for skoleundervisning i kommende skoleår. - Som du kanskje har hørt av barna ble vår siste skolebygning (på Ullevål) tatt av «Førergarden» og 3000 skolebarn ble husville. Nu i sommer er Blindern blitt ominnredet til skolebruk, men det byr på store vanskeligheter for enten er auditoriene der borte så store at de rummer mange hundre, eller ganske små på ca. 30 m² - og altså for små til alm. skoleklasser - og dessuten fins her ingenting «å innrette med» - bare en slik ting som låser til alle dørene har budt på store vanskeligheter. Derfor også forlenget av ferien til den Iste september.» (26.8.44)

«Da Lilleaker skole - som var besatt av vernemakten - for en tid siden blåste i luften, tok tyskerne Bestum skole. Flere steder (skoler) som holdt hus på Bestum ble da igjen husville og er blitt henvist til Universitetet på Blindern, hvor de måtte innføre 3 dagskift istedenfor 2 for å få plass til de 3-4000 elever som nu sogner dit. For å få det mest rettferdig, bytter elevene etter hvert med 3 uker på hvert skift. Nu skal våre barn begynne på skift III, dvs. fra kl. 1515 - 19 omtrent. For mange er det lang vei i svarte vinternatten.» (13.11.44)

Skyteepisode

«Igårftes kom forresten direktør Ihlen opp igjen i en annen anledning. Han viste frem en patronhylse fra en revolv-erkule og fortalte følgende: Kl. 6 dagen

forut (1. juledag) skulle hele familien gå bort i selskap. Stuen som ikke skulle brukes om kvelden, var ikke blendet. Idet de skal gå ber fru Finn (12 år) gå inn i stuen og hente lommelykten hennes. Finn - som ikke vet at der ikke er blendet - går inn i stuen, tenner lyset, finner lykten - idet samme hører han en underlig lyd - han slukker lyset og går ut av stuen. Det hele kan dreie seg om et minutt eller så. - Om morgenen efter da I. kommer inn i stuen, ser han med én gang at der er hull i ruten - gardinet er revet og i døren på den motstående vegg sitter en kule. I. peiler inn retningen fra kulen i døren til hullet i ruten, går ned på gaten og finner rett utenfor gjerdet den tomme patronhylse. Innenfor: En tolv års gutt kl 6 første juledag - utenfor: en tysk offiser! Forstår du at de kan? - Ifjor var det en stor stein, i år en kule. Begge ganger gikk det heldigvis godt.» (27.12.43)

Rekvirering av villaer

«Dessuten rekvireres her en mengde villaer og hus - mens andre frigis. - Det ser ut som tyskerne samler seg i grupper - de rykker tettere sammen i sammenhengende husklynger, som de omgir med piggråd og forøvrig befester med bunkers og annet utstyr. Fra våre vinduer var vi i forrige uke vidne til hvorledes alle villaene bort gjennom Haakon d. g. vei - på den andre siden av Blindernveien - altså alle nummerne sønnenfor oss - måtte rømmes. - I blest og øsende høstregn bar de møblene ut og kjørte det ene lasset bort efter det andre. - Her er altså dannet en slik konsentrasjon omkring Vinderen skole - som jo ligger skrås over gaten fra oss. - Bak oss - rundt

Haakon den godes vei 16 bygd i 1899-1900. Refsum bodde i 2.e etasje, Ihlen bodde i 1.e etasje. Huset brant i ca.1970 og ble deretter revet.

Ris skole er der dannet en lignende ø. Vi bor midt imellem og er svært glad så lenge vi får være i fred.» (4.10.44)

«Nu er tyskerne flyttet inn i husene nedover Haakon d.godes vei og her er en biltrafikk om natten frem og tilbake.

Av gode grunner våkner jeg av hver bil som stanser utenfor oss så nå synes jeg det blir noe plagsomt.» (17.10.44)

Reise

«Togreisen (Bergen-Oslo) var morsom og interessant - en treffer jo sammen med en hel del norske, snilde og hjelpsomme mennesker. - Og vi hadde det meget hyggelig. Vi var til slutt 10 i kupeen. Da det bare var sitteplass til 8, la den 9de seg opp på bagasjebæreren - og den 10de la seg - på noen aviser - under den ene

benken, under benene våre, og påstod han hadde det riktig fint. Vi var 2 damer og 8 herrer - de fleste unge sjøgutter som hadde meget å fortelle. - Da jeg hadde fortalt om mitt besøk inne på Ulven (hvor hun hadde gitt fra seg tran), stakk en av sjøguttene til meg noen trankort.» (17.12.43)

«Ja, det var min mening å komme hjem nu - og jeg setter såpass meget inn på det fordi det kan bli meget vanskelig - ja umulig - på et annet tidspunkt. Midten av febr. til midten av mars er erfaringsmessig den roligste tiden for husmoren - senere kommer vårklær, så sommerklær - og så går det slag i slag helt til jul - Nå har jeg skrevet til lensmannen - uten attest nytter ikke å søke om reisetillatelse.» (17.2.44)

«Nå har jeg vært i byen og fått ord-

net med passet mitt - det var blitt for gammelt. - Imorgen får jeg ordnet med passerseddel - og så er det reisetillatelse på jernbanen igjen. Det er viderverdig å reise på jernbanen for tiden.» (2.3.44)

«Har idag fått ordnet med passerseddel fra politiet som gir adgang til å reise hjem. - Jeg har søkt om å reise med dagtoget onsdag morgen den 8de mars.» (3.3.44)

Holdningskamp

«Ellers har vi hatt spennende og nervepirrende dager. - Men troen på det norske folket er styrket i en grad som jeg ikke kan beskrive. Jeg opplever strålende bevis på det hver dag. Det er helt herlig. Snart er det trikkekonduktørene, snart postbudet, foreldre, foreldre, foreldre, elever – i dag var det skomakeren. Lille A. var borte hos ham med 2 par støvler til reparasjon: «Hils din far og si at jeg synes han er sånn grei kar at det skal ikke koste noe.» Og ikke bare når det gjelder penger, men på tusen andre måter viser folk at de har både vilje og evne til å sette noe inn.

(Fra en barnedåp) Det ble slik en underlig opprørsk preken, bl.a. med bønn for alle landets lærere! – Da presten leste innvielsesordene til altergangen, reiste en hirdmann seg på galleriet og ropte: «Hallo - Hallo!». Og begynte å snakke om prestenes svake holdning overfor kommunistene. Men han ble straks overdøvet av hele menigheten som spontant begynte å synge «Vår Gud, han er så fast en borg». - Senere samlet mengden seg utenfor og sang «Ja, vi elsker» mens politibilene rullet opp foran kirken.» (28.3.42)

«Nå er det kommet oppslag i trikkene om at hvis det er noen som demonstrerer ved ikke å ville sitte ved siden av tyske militære eller medlemmer av NS, vil de bli utvist av trikken. Forleden hendte det at en bitteliten gutt ville sette seg ved siden av en tysker. Moren holdt gutten tilbake, men gutten ville opp. Det ble et lite basketak som gjorde tyskeren oppmerksom på forholdet. Han ble rasende, og damen måtte gå av trikken. Hun gikk rolig ut - og ble prompte fulgt av samtlige andre passasjerer. Tyskeren fikk vognen for seg selv! - Dette vil ergre de store, men enkelte små vil det more!» (16.10.42)

«Sist fredag kom her en mann på døren med et brev til Alf som han ba meg kvittere for å ha tatt imot. Jeg spurte fra hvem det var. Først ville han ikke si det. men innrømmet til slutt at det gjaldt borgervakt. Alf skulle ut på borgervakt. - Hvorefter jeg nektet å ta imot brevet. Han truet med politi og straff, men jeg holdt på mitt. Hadde han et brev til Refsum, så fikk han finne Refsum selv og gi ham brevet. – Han forsøkte å imponere meg med å fremholde at brevet var fra ministerpresidenten. «Ja, men det er jo til Refsum. Jeg er tru Refsum. Jeg har intet med brevet å gjøre.» Så måtte han gå da, og siden har vi intet hørt. Verken Alf om noen utkallelse - heller ikke jeg.» (1.2.44)

Arrestasjon

En dag i november kom en sivilkledd statspolitimann til Refsums hus og forlangte å få se på leiligheten. Det fikk han gjøre og spurte samtidig fru Refsum: «Er De NS?» Hun nektet å svare

på spørsmålet, han skjelte henne ut for å være dum og høre hjemme på en idiotanstalt. Hun svarte: «Hadde det vært lov og rett i dette landet kunne jeg ha anmeldt Dem for æresfornærmelser.» Han gikk til slutt med løfter om at hun

skulle bli sendt til Grini.

«Iste desember kl. 8 om morgenen kom to politimenn og arresterte meg. Alf skulle også tas, men han var «borte». Dette forklarte jeg - som sant var - at han nu i flere måneder hadde holdt seg hjemmefra om natten, da han var redd for å bli arrestert som offiser. Resultatet var i hvert fall: De fikk ikke tak i ham. (...) Nu var han fri, fikk saken tatt opp, og jeg ble løslatt etter 14 dagers opphold på Bredtvet + 200 kr i mulkt.

(Mens jeg satt inne, hadde datteren) Karen C. kokt og stelt så godt hun kunne og folk har vært vidunderlig rørende. Venninnene hennes kom her og hjalp med gulvvask og rengjøring og strøk hele klæsvasken som lå her. Mødrene deres tok strøpene hjem til seg og stoppet dem. (Strøpene var min største bekymring. De går jo i stykker for hver dag.) Søsteren til en av Sigvalds venner lappet guttenes bukser og naboer sendte mat efter beste evne til dem. «Vi har hatt mat hele tiden» sa barna. En søndag ble de alle sammen bedt til en av Karens venninner. De har hatt «villagris» og spanderte svinekam og barna åt som om de aldri hadde sett mat før. Alle tilbød hjelp.» (17.12.44)

Sabotasje

«Ellers er vi mektig opptatt av de urolige tidene. - Her skjer noe hver natt. Den ene bygningen efter den andre blåser i luften, og viktige kartoteker blir ødelagt. Det går jo ut over uskyldige også.» (23.5.44)

«Det er urolige dager - folk går i nervøs spenning: hva blir det neste? Av 3500 som skulle melde seg til arbeidstjenesten skal ca. 30 ha meldt seg.

Forleden natt gikk Per Kures elektriske fabrikk i luften. - Attentatmannen kom i 12-tiden, låste vaktmannen og hans familie inne i et tilfluktsrom, ga seg derefter god tid til å forberede sprengningen og klokken 2 3/4 banget det i luften. -" (12.6.44)

«I forrige uke blåste hele fylkesfører Astrups kontor i luften. - Det var om natten. Alle folk i leiligheten ble varslet og måtte ut på flyende flekken – gatene ble sperret av - og så smalt det. Det er fabelaktig hva de kan få gjort.» (1.9.44)

«Her smeller det om nettene. Som oftest er det bensindepoter, undertiden får vi ikke rede på hva som er hendt. -

Her rekvireres en mengde villaer for tiden. Vi vet ikke om det skal være til troppene fra Finland eller om de nu på slutten er mest interessert i innboet og utstyret.» (8.9.44)

Henrettelser

«Og så alt det andre. Alle henrettelsene - En var en forhenværende elev av Alf, en var fetter til en i Sigvalds klasse, en var bror til en som K.C. danser sammen med, en var onkel til en av Alfs elever. - Der er lovet represalier blandt fremstående nazister for hver jøssing som blir henrettet herefter. - Ryktene surrer. Folk blir arrestert på åpen gate, i vinmonopolkøer og ellers. Mannen til en av mine bekjendte ble tatt idet han kom ut fra et apotek. Han satt arrestert i noen dager her i byen. og efter ustyrlig mye strev fikk konen ham frigitt.» (4.6.44)

Flyalarm og bombing

«Vi hørte flyalarmen fra tårnet på Ris

kirke. Jeg tok lille Merete i hånden og sprang hjem til de andre barna. Lille Alf (var i byen og) var kommet seg ned i et tilfluktsrom nede i sentrum. Da faren var over, kom han seg ut igjen, men en ny flyalarm brakte ham ned i tilfluktsrommet i undergrunnen ved Nationaltheatret hvor han spaserte under halve Oslo og kom opp i Bogstadveien. Det sies at der var 76 sårede og 4 drepte - 3 er savnet.» (29.9.42)

«I dag fortalte Alf at han var blitt utkommandert til linjevakt - dvs. Han skal gå vakt langs en jernbanelinje fra kl 1 natt til kl. 7 morgen. - Det blir lange, kjedelige timer i mørket. Det er vel represalier efter et attentat.

«I går gikk her virkelig flyalarm – og det har her ikke gjort siden bombingene av Herøy. - De skjelner nemlig mellom «offentlig luftvarsel» og virkelig «flyalarm». - Det første har vi nokså ofte, det siste meget sjelden. Vi gikk ikke i kjelleren, men satt og spiste da vi hørte en fjern torden, huset rystet i sine grunnvoller og vinduene klirret. I dag går her rykter om at det er Rjukan, Raufoss og Porsgrunn som er bombet, men at hele huset her skulle ryste av bombingene så langt borte synes meg ufattelig. Sigvald var under flyalarmen på trikken under jorden – mellom Nasjonalteatret og Majorstuen. Ved flyalarmen stanser trikken momentant for tunnelen brukes som tilfluktsrom. Sigvald forteller at under bombingene - som de ikke hørte - rystet hele trikken så vinduene klirret. Det må altså være selve jorden som har rystet - ikke bare lufttrykket, så det må ha vært veldige saker.» (17.11.43)

«Herman hadde vært på Glitre igår. - Han hadde talt 75 amerikanske fly. De

var på vei til Kjeller flyplass hvor de bombet noe forferdelig noe. - Her i byen gikk det flyalarm og vi hørte bombingene som en fjern torden - en torden uten stans. - På Rikshospitalet hadde de fått varsel om at de ventet angrep på byen, så pasientene ble flyttet ut på gangen eller ned i tilfluktsrommene. Mor var blitt kjørt ut på gangen.» (ly.il.43)

«Jeg var noen ærend i byen idag. Hele Karl Johan nedover var alle speilglassrutene knust, likeledes i sidegatene, men for den langt overveiende del ser det ut til at skaden vesentlig er begrenset til rutene. - Det er umulig ennu å få noen oppgave over drepte eller tilskadekomne. Båtens besetning må ansees omkommet. Det var visstnok en 9000-tonner, hollandsk båt - noen sier den hadde tysk besetning. Noen sier at 78 norske kaiarbeidere er strøket med, noen sier at 200 russere arbeidet der nede. Det skal visstnok være nokså sikkert at ulykken skjedde på den måten at en kasse ammunisjon falt ut av kjettingen, idet en kran svinget den inn på bryggen. Eksplosjonen forplantet seg ombord på båten, som sank og videre til lagrene. Men det sies at det store lagret på 10000 tonn ikke gikk, for da ville halve Oslo ligget i ruiner. Nu er det vesentlig rutene som er knust, og en del hus er antent og brent. Byen ser så forferdelig ut at det er rent ufattelig at menneskene går uskadde omkring.

I morgen kommer her 2 familier opp til meg. Huset deres er brent, de har mistet ah sitt - og her er intet å få kjøpt, så jeg skal etter fattig evne se å hjelpe det jeg kan.» (21.12.43)

«Særlig om lørdagen, men også andre dager - har vi flyalarm. Da går vi ned

i kjelleren av hensyn til granatsplintene som skal ha nokså sterk gjennomslagskraft. Først går alarmen, da vekker vi barna og de klær på seg halvdøde av søvnighet. Så venter vi til det begynner å skyte og går da i kjelleren, mens den verste helvedes larm bryter løs over oss og huset ryster i sine grunnvoller av detonasjonene.» (13.11.44)

(Nyttårsaftnen ble Victoria Terrasse bombet. Det var flere flyalarmer, den siste blåste av kl. 130 nyttårsnatt. Da gjestene gikk fra Refsum etterpå) «dumpet de rett opp i streng tysk kontroll av alle passerende i veikrysset på Vinderen st. Tyskerne foretok legemsundersøkelser, undersøkte også all bagasje, det var visstnok våpen de lette etter. I går ble det funnet et hull i jorden i haven utenfor huset her. Det viste seg å inneholde en ueksplodert granat. Her har derfor gått politivakt i hele natt. Den skal visst fjernes idag, og da må visst huset her midlertidig rømmes. Forhåpentlig står det fremdeles på plass når vi kommer tilbake.» (8.1.45)

Krigen

«Folk er nervøse for invasjon. - Jeg har vanskelig for å tro på noe i større målestokk her i Norge. - Men vi lever jo i nesten uutholdelig spenning fra dag til dag om fremgangen i Normandie. - Det er så nervepirrende at vi nesten ikke orker tenke på det. - For selv om vi ikke er i tvil om det endelige resultat, så spiller tidspunktet for avslutningen en enorm rolle for tusenvis av mennesker og det kan bli ille nok for oss her i Norge om det drar for langt ut over neste år.» (12.6.44)

«Jo mer det nærmer seg slutten, desto

8.mai 1945 på Karl Johan. Karen Christine (med ryggsekk) i kåpe omsydd av mormors jakke.

mer utålmodig blir en efter at det skal gå ennu fortere. – I dag står der igjen et avertissement i avisen: Vår kjære sønn, stud. med.... døde i Weimar 25 år gammel. - Det er blitt mange av den slags annonser.» (26.8.44)

Siste krigsvinter

«Her er veldig politikontroll på gatene for tiden. Folk må ta av seg både klær og sko og finne seg i å stå på strøpelesten i vårslapsen mens alt blir gjennomrotet. - En mann hadde legitimasjonskortet sitt i baklommen. Da han på forespørsel etter det tok til baklommen, trodde politiet han tok etter våpen og skjøt ham gjennom maven.

I det hele er det utrygt på gaten - især om kvelden. Stanser en ikke øyeblikkelig på tilrop, så sitter kulene nokså løst. - Og så undrer folk seg over hva de vil

gjøre. Blir problemet så stort at de må avslutte dette sinnssvake slakteriet nu til slutt? Det er jo nytteløst, bare større ødeleggelse, flere drepte og økede vansker siden. - Resultatet må jo være gitt. - Er ikke prisen for utsettelsen vanvittig stor?» (12.3.45)

Etter frigjøringen 1945

Sommeren 1945 reiser Biten Refsum med barna til faren utenfor Bergen og så tilbake over Sognefjorden mens ektemannen arbeider på Milorgs kontor i Oslo hele sommeren.

«Hotell- og reiseforhold i det hele er sterkt etterkrigsbetont. Alle mennesker vil reise og røre på seg etter stavnbandet som Herrefolket la på oss - men krigstidens samhold og hjelpsomhet er borte. Alle albuer seg frem. - Forskjellen er helt påtagelig.» (24.8.45)

Storfamilien Refsum samlet på Vinderen julen 1945, de fleste barna med omsydd tøy.

«Med middagsmaten har det vært svært enkelt: her har ingenting vært å få. Det har vært verre enn noensinne og vi har ikke lenger den karakterstyrken som vi hadde under krigen til å svelge ned all vond mat. Nu er det slik at hvis maten byr imot, så lar vi være å spise den, og den frosne torskefileten som har vært det som har vært å få kjøpt, er så bløt og uappetittlig når den blir tinet opp, at vi har ikke mot på den. - Så har vi levet på brød og margarin - uten ost eller syltetøy - og hermetisk torskerogn som vi hadde litt igjen av etter «krigslageret». - Vi har forsåvidt nok mat, som vi har nok brød, men maten er så lite «morsom» som noensinne. Det går langsomt. Med klærne går det like smått. Men der er vi jo blitt «hjulpet» av så mange.

Selv har jeg hatt «jobb» som fangevokterske for NS-fanger på Bredtvet

(hvor jeg jo selv en gang satt) - fanger som er satt til jordarbeid. Arbeidet som fangevokterske var i seg selv ganske interessant, både rent menneskelig sett - og politisk. Menneskenes evne til å kunne forvrengte alle kjensgjerninger slik at de selv inntar heltens rolle i kjeltringstrekene, er alltid like frapperende. Derute i potetåkrene lærte jeg mer psykologi i løpet av en time enn ellers på et år.» (8.10.45)

«De siste ukene er matsituasjonen plutselig blitt meget bedre. Vi får både kjøtt og grønnsaker. Ellers har her i hele høst vært meget vanskelig.» (3.11.45)

«Julaften skal vi ha en del av familien hos oss som vi pleier. Noen julegodter å nevne har jeg ikke fått tak i, men vi fikk da kjøpt 3 kg epler for en tid siden. *Innledning, utvalg og systematisering ved Finn Holden.*

EN MØTEPLASS BLIR FØDT

AV ESPEN WATHNE ANDRESEN

Tidlig i 90 årene kom daværende generalsekretær i Røde Kors, Odd Grann, med en tanke om at de som ønsker å delta i samfunnet, de som ønsker å bidra til glede blant oss, burde ha en samlingsplass som er fri for retningslinjer, annet enn nestekjærlighet. Våre søsken, våre foreldre og våre venner, vi er ensomme, vi er svake og vi er sterke. Vi er like. Dette var hans utgangspunkt.

Mange møter ble holdt etter dette, og enda flere ideer kom på plass. Før vi går videre i denne historien, er det noe som må avklares. Det er så mange som har bidratt til så mye, at vi ikke kan nevne dem her. Ikke fordi vi ikke vet hvem de er, ikke fordi vi ikke vet hva de har ofret og gitt, men fordi vi ikke kan ta risikoen å glemme noen av dem. De det gjelder, vet det godt selv, og de har ikke gjort det for ære og berømmelse. Vestre

Aker Frivillighetssentral er et produkt av mange fantastiske mennesker med engasjement og nestekjærlighet.

10. november 1998 møttes over 90 av disse flotte menneskene for å diskutere «hva kan vi få til». Mangt ble diskutert, og mangt ble lovet denne høstkvalden. Bydelen forpliktet seg til å gi økonomisk støtte, og de første frivillige registrerte seg. Viktigst var nok kanskje beslutningen om hva frivillighetssentralen skal være: «Vestre Aker Frivillighetssentral skal hjelpe de som trenger det og spre glede til alle i vår bydel.» Dette er et mål vi fremdeles jobber for i dag.

Etter stormøtet gikk ting slag i slag. Søknad om opprettelse av «Stiftelsen Vinderen Frivillighetssentral» ble sendt, og 15. april 1999 kom dokumentet som gjorde det hele formelt.

Stiftelsens første styremøte ble avholdt samme kveld, og arbeidet med å ansatte en daglig leder ble satt i gang. 1. juni 1999 ble den første daglige leder ansatt, men noe kontor fikk han ikke. Idealister ser dog ikke problemer, de ser potensielle løsninger. Derfor tok det ikke lange tiden. Ildsjelene ønsker seg riktig nok noe mer. Ikke fordi et stort kontor var en nødven-

Frivilligbussen

dighet, men fordi sentralen skulle være en møteplass, og da må man ha egnede lokaler. Ulike firmaer ble kontaktet, og et stort dugnadsarbeid tok til. Etter mye telefonering klarte de å få på plass fem gamle arbeidsbrakker, som fikk plass i hagen til rektorboligen på Ris. Graving, snekring, sying, ja alt som må til når man bygger seg et hus, ble gjort av de fantastiske ildsjelene. Arbeidet tok tid, og under hele arbeidsperioden ble bydelens pensjonister tilbudt hjelp av de frivillige. Innsatsen som ble lagt ned, viste sitt endelige resultat 22. januar 2002. Frivillighetssentralen var da gått fra en idé, via et lite og midlertidig kontor til et flott lokale på over 90m². Et fullt utstyrt kjøkken var på plass, likeledes bad og lager. Lokalene fikk plass til å dekke opp til 40 personer.

Fra oppstarten i 1999 til i dag har sentralens frivillige hjulpet flere tusen mennesker. Vår kjernevirksomhet er det vi kaller «én-til-én-hjelp». Dette innbefatter alt fra å skifte en lypære eller klippe en plen, til legefølge og installering av hjelpemidler. De som trenger en hjelpende hånd, ringer inn til sentralen, og daglig leder ringer så rundt og finner en som kunne tenke seg å løse det innringte oppdraget. Heldigvis er det mange med et stort hjerte der ute så det er ytterst sjeldent vi ikke kan løse oppdraget.

En annen viktig del av virksomheten vår er sosialisering. Ensomhet er noe som rammer mennesker i alle aldre, og den skiller ikke mellom friske og syke. Ensomhet er noe vi ikke kan løse ved hjelp av penger, den kan bare overvinnes med mellommenneskelige relasjoner. For oss på sentralen er det derfor ytterst

viktig å gjøre det vi kan for at mennesker skal komme i kontakt med hverandre. Vi arrangerer turer og kurs. Arrangementer på høytidsdager lager vi, og ikke minst har vi en transporttjeneste som bringer bydelens pensjonister hjemmefra og til et av de to seniorsentrene vi har i Vestre Aker.

En annen del av virksomheten vår er en besøkstjeneste. Det er dessverre mange blant oss som av ulike årsaker ikke kan komme seg ut av sitt hjem. Frivillige kommer da til dem, uavhengig om hjem betyr et eget hus eller et rom på et sykehjem. Besøksvennene er akkurat det navnet sier- en venn. Dessverre er det slik at denne delen av vår virksomhet er synkende. Å være besøksvenn er en type frivillighet som krever en spesiell type mennesker. De må gi mye av seg selv. De personlige relasjonene som oppstår, forplikter. De som er besøksvenner, de elsker det.

Her kommer vi også til kjernen i frivillig arbeide. Det å være frivillig skal gi den frivillige like mye glede som den som mottar hjelpen. Det er ingen krav til hva man skal bidra med som frivillig, man skal bidra med noe som gjør en selv glad av å drive med. Det er ikke alle som er sosiale, og det er ikke alle som er praktiske. Mange av oss har fysiske handicap som setter begrensninger, og mange har psykiske begrensninger. Det spiller ingen rolle. Vi har alle noe å bidra med, og alle trenger glede i sine liv. Frivillighetssentralen er en møteplass hvor alle kan finne seg selv. Det er ikke uten grunn at frivillighetssentralene i Norge har valgt «møte mellom mennesker» som vårt slagord.

MØTEPLASSER

Konkurransen om artikler om møteplasser i bydelen fikk liten oppslutning. I tillegg til artikkelen om Frivillighets-sentralen fikk vi fire bidrag gta skolene, alle fra klasse 7a på Vinderen skole, innsendt av kontaktlærer Ida Reiersen. Premier er utdelt.

Hemingbanen

Det var første gangen jeg hadde vært på Hemingbanen. Jeg skulle starte og spille fotball sammen med de andre vennene mine som gikk i klassen.

Tilsammen var vi ni jenter, og alle var både nervøse og spente på hva vi skulle lære. Treneren vår het Jørgen

og en fin møteplass.

Skrevet av Tale Enger Beckrøge, elev i 7a ved Vinderen skole

Skolen

Hver uke, mandag til fredag, går jeg på skolen. Det er både kjedelig, hyggelig, morsomt og trist, vel, det er mye rart. Det er kjedelig å måtte stå opp tidlig og legge seg sent, men det er morsomt med gym og å gjøre det bra på prøver.

Skolen er også hyggelig med klassekamerater, bursdager, skoleball og slikt. Nå er jeg snart ferdig med barneskolen og skal snart begynne på ungdomskolen. Jeg gleder meg til å møte nye folk, men det blir selvfølgelig trist at jeg ikke lenger er en elev i klasse 7A på Vinderen skole.

På barneskolen har jeg blitt kjent med mange, ikke bare fra mitt eget trinn og klasse, men også andre fra skolen, både yngre og eldre. Når du går ut av barneskolen, i hvert fall

og han var ganske ung. Da vi startet å spille gikk det utrolig bra for å være første gang vi hadde ballkontakt. Nå er vi blitt mye flinkere. Vi spiller bra, og har lært å samarbeide med hverandre. Hemingbanen en viktig del i livet mitt,

Vinderen, har du vært fadder for 1. klassinger, det er en stor opplevelse for både fadderbarnet og faddereren og det er veldig viktig for en liten 1. klassing og ha en stor 5. klassing og passe på seg den første tiden på skolen.

I 7. klasse får du mulighet til å være skolepatrolje (passe på trafikken rundt skolen før skolen starter om morgenen) og elevvakt (inspisere gangene i frim-inuttene). På Vinderen skole er det slik at du får mer ansvar desto eldre du blir. Dette synes jeg er en veldig viktig ting og god ting.

I 6. klasse drar man på leirskole. Mitt trinn var på Langedrag. Der var det kuer, hester, ulver, gauper, og mye annet. Dessverre er det noe helt annet jeg husker og vil komme til å huske fra den turen, for jeg kastet opp i bussen. Likevel er leirskolen noe alle elever bør glede seg til. Du møter mange jevnaldrende mennesker, får bo på rom med klassekameratene dine og spise masse god mat.

Skolen er et sted du møter nye folk, kjeder deg, har det helt fantastisk, er nervøs foran en prøve, vel skolen er mye forskjellig. Det er et møtested hvor du lærer mye.

Skrevet av Henrik Huseby, elev i 7a ved Vinderen skole

United Bakeries

United Bakeries er en kafé på Vinderen. Kafeen er midt i Vinderen sentrum, og har et stort utvalg av brød, kaker, boller, kaffe, kakao og andre varer.

Det finnes flere United Bakeries i Oslo, men kafeen på Vinderen er spesielt hyggelig. Atmosfæren er veldig god, og det er veldig fin temperatur der inne. Når du er på vei hjem fra skolen, det er kaldt ute og regnet pøser ned, er det superkoselig å kjøpe en bolle der, og sitte og prate med vennene dine. Det er ikke bare koselig der, de har også veldig gode boller, og de har etter min mening Norges beste kanelboller!

Skrevet av Ellen Sverdrup Huseby, elev i 7 a ved Vinderen skole

Inngangsdøren, tidl. Vinderen apotek. Nederst speiling av Vinderenborgen

Steinerud stasjon

Det er noen folk der når du kommer. Flere folk kommer til perrongen og lyset blir grønt for trikken oppover. Du står der på perrongen og dagdrømmer, mens du blir fascinert over hvor mange ganger mannen på den andre siden greier å se på klokken i løpet av ett minutt. Bommene går ned. En Heming-gutt kommer løpende med en tennisracket i hånden og rekker akkurat trikken.

Det blir automatisk rødt lys for bilene i Slemdalsveien hver gang bommene går ned. Det er interessant å se på hvordan den dresskledde mannen, med kort hår og solbriller, sitter i sin store sorte bil. Han ergrer seg kanskje over at han kommer for sent hjem til å kunne lage middag med kona før sønnen skal på fotballtrening. Det er interessant å se på kona som sitter i sin lille bybil. Kanskje tenker hun på hvor deilig det kommer til å bli når hun skal slappe av etter en lang dag på jobben. Det er nesten gøy å se hvordan syklisten sykler, tre meter før trafikklyset svinger han opp på fortauet, sykler forbi trafikklyset, før han sykler ut i veien igjen.

Trikken har kjørt, og plutselig står det noen helt andre mennesker på perrongen enn de som sto der da den kom. De fleste går mot bommen og overgangen, men en person står igjen midt på perrongen, lener seg inntil gjerdet og snakker i telefonen. Noen skynder seg over Slemdalsveien før det blir grønt lys for bilene. Noen av dem som kryset Slemdalsveien, går opp Sverrestien. Andre går ned i retning Frøen, og noen går oppover mot Vinderen. Flertallet venter ved bommene og blir overrasket når trikken nedover kommer rett etter

trikken oppover, noe som bare skjer en sjelden gang.

Perrongen for trikken som skal nedover mot byen, er sakte, men sikkert, blitt fylt opp av folk fra Diakonhjemmet sykehus. Disse vil sikre seg en sitteplass før kollegene som kommer på trikken på Frøen stasjon. Foreldrene og au-pairene har kommet for å hente sine trøtte og slitne barn fra friluftsbarnehagen oppe ved Øvresetertjern. Trikken ruller inn på stasjonen med et lite hvin før den stopper med et stønn. Barna fra friluftsbarnehagen blir lempet over på perrongen og lander med et smil idet de ser noen de kjenner.

Menneskene på perrongen går inn i trikken og ser seg omkring etter en ledig sitteplass. En dempet og behagelig stemme sier ”Dørene lukkes”, og menneskene som sto ved siden av meg for et sekund siden, kjører avgårde. Bommene går opp, og det er bare et fåtall mennesker som venter til det slutter å blinke rødt før de går over. De siste barnehagebarna går bort fra plattformen, noen går bort til den søte, snille sorte hunden og klapper den. To menn i treningsklær jogger og ser plutselig en dresskledd mann komme mot dem, etter en glad samtale, hvor den dresskledde fikk joggerne til å le minst to ganger, skiller de lag. Joggerne jogger ned den lille gangveien til Lille Borgen vei.

Plutselig står jeg helt alene på perrongen. Der det passerte minst tjue mennesker og to halvfulle trikker, for under to minutter siden.

Skrevet av Alf Gabriel Krohn Gjessing, elev i 7a ved Vinderen skole

PEIESTUEN og SPORTEN

AV **FINN HOLDEN**

To av de eldste møteplassene i Marka var Peiestuen ved Besserudtjernet og Sporten ved Frognerseteren. Ungdommen holdt seg til Sporten. Akerne møttes på Sporten, konkurrerte på de lange fiskekjelkene med rorstang ned Korketrekkeren og tok banen opp igjen. Gutter og jenter, eller snarere unge menn og piker eller damer sto ned med guttens

arm rundt piken foran.

Klientellet i Peiestuen var noe eldre. De tok Holmenkollbanen til Besserud eller Holmenkollen stasjon og gikk eller kjørte med slede opp til Peiestuen. Her var det servering. Felles for stedene var møtene mellom kjønnene utenfor hjemmets arne. Mennesket er et sosialt vesen. Vi trenger slike møteplasser for fellesskap og kontakt.

Bildene er hundre år gamle postkort kjøpt av Vinderen Historielag i postkortbutikken i Storgata. De vil bli lagt ut i bildedatabasen vår på Deichmanske bibliotek.

Til høyre: Peiestuen ved Besserudtjernet sommer og vinter ca. 1900-1910.

Under: Sporten på Frognerseteren

Holmenkollen, Havnstræjet

HENRIK OG MARTINE BAKKEN

Medlemsbladet til Vinderen Historielag har vært utgitt i snart 21 år. I 17 av disse årene har søskenparet Henrik og Martine Bakken fra Holmendammen terrasse hatt formgivningen av bladet. Nåværende styremedlem i historielaget Clemens Saers underviste i datakommunikasjon på Persbråten videregående skole med flere flinke elever, blant dem Henrik Bakken. Han tilbød Henrik å ta på seg all design av medlemsbladet for historielaget og få det anerkjent som et totimers valgfag.

Dermed begynte et 17 års samarbeid mellom redaktør Finn Holden og Bakkenfamilien. Henrik begynte senere å studere økonomi og databehandling på BI, og da studiene nærmet seg slutten, overtok lillesøster Martine, den gang elev på Oslo Handelsgym, i år 2000. Nå er hun ferdig jurist og bosatt et annet sted i Oslo, men våre møter har fortsatt vært i Holmendammen terrasse.

Samarbeidet med Henrik og Martine har vært en fornøyelse, som jeg har sett fram til hver gang. Mine bidrag har vært å komme med manus og bilder, like engstelig hver gang for at det ikke skulle være nok til å fylle 32 sider. Jeg har kunnet si at her trenger vi et bilde til og hvor det bør settes, andre ganger har jeg begrenset antall bilder. Dessuten har jeg måttet passe på at

artiklene fylte akkurat 32 sider og justere bilder og delvis tekst deretter. Henrik og Martine er begge perfektjonister som ville holde på til de var fornøyd med resultatet. Hadde de et vanskelig problem, var gleden påtagelig når problemet var løst. Det siste vi gjorde med tekstene før vi sendte bladet til trykkeriet, har hver gang vært å gå gjennom orddelinger og slutten på linjene. Linjene skulle avsluttes naturlig, slik vi snakker, ikke la programmet løse dette tilfeldig. Ordentlig, ikke orden-tlig, Holmen-kollen, ikke Holme-nkollen eller Holmenk-ollen. Dette slurves det altfor mye med både i aviser, tidsskrifter og bøker.

Det har vært en glede å samarbeide med Henrik og Martine, behagelige av vesen, pålitelige og arbeidsvillige. Jeg hadde ikke holdt ut 21 år som redaktør hvis jeg ikke hatt slike medarbeidere.

Finn Holden